

Recenzja rozprawy doktorskiej mgra Pawła Lisowskiego

1. Informacje formalne

Pan Paweł Lisowski uzyskał tytuł magistra 1.03.2010 roku na Wydziale Wychowania Fizycznego AWF im. E. Piaseckiego w Poznaniu. Nie ubiegał się uprzednio o nadanie stopnia doktora.

Osiągnięcie naukowe będące podstawą ubiegania się o nadanie stopnia doktora nosi tytuł: **„Dodatkowa aktywność fizyczna w kontekście rozwoju sprawności fizycznej i trwałości postaw prozdrowotnych dzieci w wieku 6-7 lat”**. Promotorem jest prof. dr hab. Michał Bronikowski a Promotorem Pomocniczym prof. AWF dr hab. Adam Kantanista.

Formalnie przedłożone osiągnięcie naukowe to cykl dwóch prac naukowych w języku angielskim pod wspólnym tytułem jak wyżej. Łączna punktacja MEiN to 180 a IF: 6,225. Opublikowanie prac w wymienionych (s.12) czasopismach świadczy o ich istotnej wartości naukowej oraz dużym potencjale wpływu, co już jednoznacznie identyfikuje jakość działań badawczych Autorów, w tym Doktoranta jako Autora pierwszego.

Przedstawiona do recenzji rozprawa doktorska zawiera także opracowanie przygotowane w języku polskim, które stanowi skrótowy opis podjętego problemu badawczego. Są tu rozdziały: wstęp, cele i hipotezy, materiał i metody badawcze, wyniki, dyskusja, wnioski, piśmiennictwo, oświadczenia współautorów artykułów oraz streszczenie w języku polskim i angielskim.

Materiał ten przedstawiony jest od strony formalnej bardzo poprawnie, w sposób zwarty, przejrzysty i czytelny.

2. Problem badawczy, jego uzasadnienie i oryginalność

Podjęty przez Autora problem badawczy uważam za istotny poznawczo i aplikacyjnie. Są to zagadnienia ważne dla kształcenia dzieci w perspektywie całościowej troski o własne ciało. Jak pisze Autor (s.7) systematyczny spadek poziomu aktywności fizycznej u młodych pokoleń, powiązany z siedzącym trybem życia, staje się jednym z głównych problemów społecznych. Fakt ten dotyczy wszystkich społeczeństw wysoko rozwiniętych. Niska aktywność fizyczna, za tym niska sprawność fizyczna, niewłaściwe odżywianie, brak bezpośrednich kontaktów społecznych zastąpionych kontaktami „w sieci”, owocują obniżeniem poziomu zdrowia psychofizycznego, które

Sekcja Nauki

L. dz. 10.10.1141.2023

Wpł. dnia 9.V.2023r

stanowi ważny element „zdrowego” społeczeństwa i jakości życia jego obywateli. Ważnym staje się więc podejmowanie różnych działań, które mogą przyczynić się do zmiany tej sytuacji. Działania te należy podejmować dla jak najmłodszych grup społecznych, aby zapobiegać powstawaniu czy utrwalaniu niewłaściwych zachowań zdrowotnych. Środowisko szkolne jest bardzo dobrym miejscem na podejmowanie działań tego typu, jak określa je Autor - „interwencji prozdrowotnych”. Wymiar i jakość wychowania fizycznego prowadzonego w ramach systemu edukacji są niewystarczające. Konieczne więc wydaje się wprowadzanie dodatkowych programów propagujących zdrowy – aktywny ruchowo - styl życia oraz aktywizujący dzieci w sposób bezpośredni, poprzez zwiększenie liczby godzin obowiązkowych zajęć o charakterze ruchowym (szkolnych, w tym lekcyjnych i pozalekcyjnych oraz pozaszkolnych). Podejmowane celowe działania aktywizujące ucznia nie powinny być okazjonalne i intuicyjne. Powinny bazować na rzetelnej diagnozie, wynikach badań naukowych i programach wspierających. Takie cele wymagają działań nowatorskich, otwartych na potrzeby i oczekiwania współczesnego ucznia – dziecka.

W tym nurcie mieszczą się działania badawcze Doktoranta. Koncepcję podjętego badania naukowego uważam więc, powtórzę, za wartościową.

Dodatkowo, niezależnie od wartości podjętego problemu badawczego, chciałabym wyeksponować fakt, iż prowadzenie badań z wykorzystaniem metody naturalnego eksperymentu pedagogicznego zasługuje na wyróżnienie. Są to badania bardzo trudne organizacyjnie a uzyskane wyniki podwójnie wartościowe.

3. Ocena merytoryczna

Badania były częścią badań międzynarodowych - projektu Unii Europejskiej - prowadzonych w sześciu krajach europejskich (Niemcy, Niderlandy, Polska, Czechy, Włochy i Anglia) pt. Healthy Children in Sound Communities. W projekcie została szczegółowo określona metodyka postępowania oraz opisane zostały założenia metodologiczne, które w swoich działaniach badawczych zastosował i opisał Doktorant.

Oceniając kolejne rozdziały dysertacji stwierdzam:

- Autor rzeczowo uzasadnia podjęcie swojego problemu badawczego i osadza go w literaturze przedmiotu;
- Sformułowano poprawnie dwa cele poznawcze badań oraz trzy hipotezy. Odzwierciedlają one zakres działań badawczych Autora;

125

- W zakresie opisu uczestników badań i metod badawczych, w mojej opinii, istnieje konieczność uzupełnienia informacji. Doktorant pisze, że w badaniach wzięło udział 212 uczniów klas pierwszych dwóch wybranych szkół podstawowych w Poznaniu. Jaki był klucz wyboru tych szkół (losowy – celowy?). Kolejno Autor pisze, że uczniowie sześciu losowo wybranych klas utworzyli grupę eksperymentalną a uczniowie trzech innych klas grupę kontrolną. Czy ten losowy podział został dokonany przed czy po pre-teście? Czy uwzględniono, przy doborze grup eksperymentalnych stan wyjściowy badanych zmiennych zależnych? Wykonano pre – testy wybranych aspektów sprawności fizycznej i różnic nie wykazano (tab. 1. Publikacja 2.), ale czy dokonano tych działań przed rozpoczęciem eksperymentu pedagogicznego w momencie ustalania grup eksperymentalnych?

- Warto byłoby także zdefiniować kryteria włączenia i wykluczenia dzieci do badań (czy były takie? Np. choroby przewlekłe, niepełnosprawność, orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego, wspomaganego itp.) . Czy były w wybranych klasach dzieci, których rodzice nie wyrazili zgody na udział w procesie badawczym albo takie, które ze względu na czynniki niezależne (jak wspomniane wyżej) w tym postępowaniu nie mogły brać udziału?

- Poprawnie opisano zastosowane narzędzia badawcze oraz interwencję pedagogiczną, ale nie zostały nazwane zastosowane metody badawcze (jak zapisano w tytule rozdziału 4. oraz w opublikowanych artykułach) – proszę o uzupełnienie. Zastosowana „interwencja” ma swoje określenie w metodologii badań (wspomniałam o tym wyżej), jak również diagnozowanie pewnych obszarów fizycznych jak i zbieranie informacji na dany temat w wybranej grupie.

- Proponuję upodmiotowienie nazewnictwa grupy badanej. Korzystniej jest użyć sformułowania „osoby badane” niż „materiał” (choć Autor zatytułował już podmiotowo podrozdział 4.1. „Uczestnicy badań”). Rozumiem, iż w nomenklaturze angielskiej (wymogi czasopism) stosowane jest określenie „Materials” ale w wersji polskojęzycznej wydaje się, w mojej opinii, stosowniejsze określenie podmiotowe.

- *Wyniki badań* są przedstawione czytelnie i rzetelnie, poprawnie merytorycznie. W opisie i analizie wyników zastosowano poprawny język statystyki. Wyniki badań opisane są przez Autora w kolejności realizowanych zadań badawczych. Taki układ jest rzeczowy i przejrzysty. Bardzo czytelnie wyniki przedstawione są także pod względem strony formalnej (tabele oraz odniesienie do nich w tekście).

- W przedstawionych *Dyskusjach* Doktorant wykazał się dojrzałością prowadzenia dyskursu naukowego. Dokonał rzeczowej i wnikliwej oceny własnych osiągnięć badawczych na tle wyników innych autorów. Dyskusja jest rzeczowa, merytoryczna, oparta na najnowocześniejszej literaturze.
- W podsumowaniu *Dyskusji* (s.24) uwzględniono kierunki dla dalszych badań, wskazano na słabe strony projektu oraz stosowanych narzędzi i procedur, co stanowi o refleksyjnym i krytycznym spojrzeniu Doktoranta na własne poczynania badawcze.
- Przedstawione wnioski końcowe są zwarte i adekwatne do postawionych hipotez badawczych. Zostały one uzupełnione o Rekomendacje. Jest to niezwykle wartościowe, uwzględnia aspekt aplikacyjny prowadzonych badań.
- Dobór i wykorzystanie źródeł uważam za poprawne i bardzo obszerne. Bogate piśmiennictwo – łącznie 89 pozycji tylko angielskojęzycznej (s.26-32)! Jest to głównie literatura najnowsza wydana po 2000 roku.

4. Podsumowanie i wniosek końcowy

Podsumowując moją opinię o pracy doktorskiej pana Pawła Lisowskiego, jeszcze raz chciałabym podkreślić jej znaczne walory poznawcze i aplikacyjne. Wynikają one z podjętego tematu badawczego oraz zastosowanej procedury badawczej. Uzyskane wyniki stanowią istotny wkład do nauki oraz praktyki wychowania fizycznego, co przy tego typu pracach badawczych jest niezwykle istotne.

Oczywiście, jak w prawie każdej pracy naukowej, i tu występują pewne aspekty, które są dyskusyjne. Niektóre są obiektywne inne subiektywne recenzenta. Nie dyskwalifikują one jednak poczynionych działań badawczych. Mam nadzieję zostaną wyjaśnione przez Doktoranta podczas publicznej obrony pracy.

Stwierdzam, że przedstawione do recenzji osiągnięcie naukowe magistra Pawła Lisowskiego pt. **„Dodatkowa aktywność fizyczna w kontekście rozwoju sprawności fizycznej i trwałości postaw prozdrowotnych dzieci w wieku 6-7 lat”** spełnia warunki określone w ustawie i wnioskuję o nadanie Panu magistrowi Pawłowi Lisowskiemu stopnia doktora w dziedzinie nauk medycznych i nauk o zdrowiu, w dyscyplinie nauk o kulturze fizycznej.

Włodzisław Jankowski